

TỔ TÔNG VÀ TÂM GỐC NẮM NỔC HỒ CHÍ MINH

QUAN ĐIỂM “DÂN SINH” CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH

NGUYỄN NANG NAM^(*)

Nghiên cứu di sản lý luận của Chủ tịch Hồ Chí Minh, chúng ta hoàn toàn có thể nói rằng, Người đã kết thúc và phát triển lên tầm cao mới quan niệm “dân sinh” trong cuộc đấu tranh nổi dậy “dân sinh” của thế hệ những người Việt Nam yêu nước cuối thế kỷ XIX - đầu thế kỷ XX. Với việc coi con người và lợi ích, và lợi ích của số đông giai cấp phong kiến, Hồ Chí Minh đã khẳng định: Làm cách mạng là để giành lại độc lập, thống nhất cho dân tộc, đem lại ruộng đất cho dân cấy, thuế giảm bớt cho người dân; thâu hết sản nghiệp lớn, nhỏ công nghiệp, văn tài, ngân hàng... của tổ quốc để quốc gia hóa và giao cho Chính phủ công – nông - binh quản lý thâu hết ruộng đất của nước quốc gia hóa làm của công chia cho dân cấy nghề; bỏ sưu thuế cho dân cấy nghề; mỗi mạng công nghiệp và nông nghiệp...; xây dựng xã hội mới – xã hội công sản.

Sau Cách mạng Tháng Tám, đất nước ta rơi vào tình trạng phá sản diễn ra rất nhiều khó khăn, nhất là nền kinh tế đang rơi vào tình trạng kiệt quệ tiêu diệt, tài chính quốc gia trống rỗng. Năm cuối năm 1945 làm cho gần 2 triệu người chết chờ khắc phục xong, thì nguy cơ nạn đói mỗi lúc càng đe dọa nhân dân. Để giải quyết nạn đói này nhiều hậu quả xã hội nặng nề. Nói bất nhất là trên 90% nhân dân mù chữ. Một xã hội mà như trong *Tuyên ngôn độc lập*, Hồ Chí Minh đã khẳng định: Hơn 80 năm nay, bốn thế kỷ dân Pháp lôi dưng lại nô lệ, binh đao, bực ai, nên cướp đất nước ta, áp bức nông dân ta. Hạnh phúc của chúng ta chỉ có thể đạt được với nhân dân và chính nghĩa... Chúng ta bước đi, thì hạnh phúc chính sách ngu dân. Chúng ta bước đi, rồi có thể sẽ làm cho nơi giống ta suy nhược...

Độc lập, thống nhất của Tổ quốc không thể đạt được nếu không có nền kinh tế độc lập và “chúng ta tranh đấu để độc lập, độc lập rồi mới dân chủ được, nếu không thì độc lập cũng không làm gì. Dân chúng biết rõ giá trị của độc lập, của độc lập khi mà dân tộc an no, mà nếu chúng ta phải thức hiện ngay: 1- Làm cho dân có ăn. 2- Làm cho dân có mặc. 3- Làm cho dân có chỗ ở. 4- Làm cho dân có học hành. Cái mục đích chúng ta này nên làm 4 năm nữa. Nếu nên nên dân tộc ta xứng đáng với độc lập và giúp đỡ nước khác cho độc lập”⁽¹⁾. Với tư tưởng chính phủ phải có gắng làm theo những ba chính sách: *Dân sinh*,

(*) Học viên Cao học – Viện Triết học, Viện Khoa học Xã hội Việt Nam.

(1) Hồ Chí Minh. *Toán tập*, t.4, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 2000, tr.258.

dân quyền và dân tộc. Trong nội văn này "dân sinh" là hết sức quan trọng. Vậy, theo Hồ Chí Minh, "Dân sinh là cái gì? Là cái ăn, cái mặc, cái ở Ba cái nội này quan trọng"⁽²⁾.

Việc quan tâm đến đời sống hàng ngày của nhân dân, nhờ ăn no, mặc ấm, có nhà ở là việc cần có ý nghĩa thiết thực, mang giá trị nhân văn sâu sắc. Cùng với sự quan tâm đến đời sống vật chất, thì việc nâng cao đời sống tinh thần của nhân dân là điều không thể coi nhẹ. Việc làm cho dân có học, có nghề, có việc làm, có thu nhập, có nhà ở, có chỗ ở, có chỗ đi, có chỗ ở, có chỗ đi, có chỗ ở... Trong *Lời kêu gọi thi đua ái quốc* ngày 11/6/1947, Người cũng nhắc nhở rằng, chúng ta vẫn phải diệt giặc đói, giặc dốt, vẫn phải diệt giặc ngoại xâm để kết quả này tiến của Thi đua ái quốc sẽ là *Toàn dân vui ăn vui mặc. Toàn dân biết học, biết viết. Toàn bộ nội này vui lòng học, khí giới, nhà đất ngoài xâm. Toàn quốc sẽ thống nhất học tập hoàn toàn.* Thế là chúng ta thấy hiện: *Dân tộc học tập. Dân quyền tối do. Dân sinh hạnh phúc.*

Sau khi miền Bắc hoàn toàn độc lập, bước vào công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội, và làm hậu phương lớn cho tiền tuyến lớn miền Nam tiến hành cuộc cách mạng giải phóng dân tộc, thống nhất đất nước, trong *Lời phát biểu tại phiên họp ban chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam* ngày 26/3/1955, Hồ Chí Minh cũng nhắc nhở rằng ra một số việc mà chúng ta cần phải làm ngay để đảm bảo dân sinh. Đó là: Thi hành Hiệp định Giơnevơ; cải cách ruộng đất; khôi phục kinh tế cùng cả quốc phòng; nội chính, ngoại giao; tối do tín ngưỡng,...

Những nội dung này, quan niệm "dân sinh" của Chủ tịch Hồ Chí Minh, về thực chất, là mục tiêu, bản chất của chủ nghĩa xã hội. Trái lời câu hỏi: "Chủ nghĩa xã hội là gì?", Người đã đưa ra giải pháp một cách rất rõ ràng, nội là làm sao cho dân giàu, nước mạnh, làm cho nhân dân lao động

thoát nạn bán công, làm cho mỗi người có công ăn việc làm, nước ấm no và sống một đời hạnh phúc. Tóm lại, xã hội ngày càng tiến, vật chất ngày càng tăng, tinh thần ngày càng tốt. Do vậy, để chủ nghĩa xã hội, để làm cho đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân ta không ngừng nâng cao, chúng ta phải "phát triển kinh tế và văn hoá và các chính sách phát triển và cải tạo kinh tế theo chủ nghĩa xã hội, các nhà luật và tối do dân chủ v.v.; nội là những vấn đề rất quan trọng về quốc kế dân sinh"⁽³⁾ và "Nhiệm vụ *quan trọng bậc nhất* của chúng ta hiện nay là phát triển sản xuất, để nâng cao đời sống vật chất và văn hoá của nhân dân. Muốn có chủ nghĩa xã hội thì không có cách nào khác là phải đổi lối sống của mỗi người ra để sản xuất... Chúng ta phải phải phải cho *công nghiệp* phát triển toàn diện, mạnh mẽ và vững chắc, trước hết bắt đầu cho công nghiệp đổi mới. Chúng ta phải phải phải cho *công nghiệp* mau lớn mạnh, cho công nghiệp xã hội chủ nghĩa thành công"⁽⁴⁾.

Nhờ vậy, để nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân, theo Hồ Chí Minh, chúng ta cần phải tập trung vào việc phát triển công nghiệp, công nghiệp, phát triển nền kinh tế nhiều thành phần, phát triển văn hoá giáo dục...

Trước hết, phát triển công nghiệp và công nghiệp.

Vấn đề một nước có nền kinh tế nghèo nàn, lạc hậu, sản xuất nhỏ là chủ yếu, công nghiệp thì nhỏ bé lại bị chi phối bởi các ngành nông nghiệp tiến lên trở thành một nước có nền kinh tế xã hội chủ nghĩa phát triển, để đáp ứng nước nhu cầu nâng cao đời sống vật chất của nhân dân, theo Hồ Chí Minh, chúng ta cần phải tập trung vào việc cải tạo xã hội chủ nghĩa mà trước hết là cải tạo nền công nghiệp nhỏ thủ công nghiệp và công nghiệp tổ bán tổ doanh, trong nội khâu then chốt là cải tạo công nghiệp, tổng bước làm cho công dân tối ưu nhất và con nước làm ăn tập thể Tối là lấy phát triển công nghiệp làm gốc, làm chính. Do nội "phải cải tạo và phát triển công nghiệp thì mỗi người có thể sống một đời hạnh phúc...", để tạo nên một kiến cho việc công nghiệp xã hội nước nhà"⁽⁵⁾.

Yêu cầu của sản xuất công nghiệp là bước

⁽²⁾ Hồ Chí Minh. *Sđđ.*, t.10, tr.446

⁽³⁾ Hồ Chí Minh. *Sđđ.*, t.9, tr.600.

⁽⁴⁾ Hồ Chí Minh. *Sđđ.*, t.10, tr.312.

⁽⁵⁾ Hồ Chí Minh. *Sđđ.*, t.10, tr.14-15.

nhà giải quyết vấn đề lương thực nên ở nông và năng cao đời sống nhân dân, cung cấp nguyên liệu, vật liệu nhà kho phục vụ công nghiệp, thủ công nghiệp, công nghiệp và cung cấp làm thoải mái môi trường quan hệ buôn bán với các nước ngoài, này là bộ phận cốt lõi quan trọng trong kế hoạch kinh tế của nhà nước. Vì thế "nhân dân ta phải bám lấy nông ruộng. Ruộng là chính. Nông nghiệp là chính. Phải thấy xa, nông chắt nhìn lối trước mắt mà quên lối sau. Nông có thấy cây mà chẳng thấy rừng. Phải chống tố tưởng yù lại vào dân công các nôi, nôi Chính phủ nhiều nông vệ nôi nhân dân các nôi giúp, yù lại vào máy bơm"⁽⁶⁾.

Nên nông dân phát huy tốt vai trò tích cực và to lớn trong cách mạng xã hội chủ nghĩa, Chủ tịch Hồ Chí Minh và Đảng ta chủ trương tổng động viên nông dân vào con đường hợp tác hoá nông nghiệp bằng những hình thức, bước đi thích hợp với trình độ phát triển của lực lượng sản xuất, trình độ tài chính và quản lý của cán bộ cũng như đời sống nhân thức và gia đình của nông dân. Với mục đích của việc hợp tác hoá là *nhà cải thiện đời sống nông dân, làm cho nông dân nước ta ấm, mạnh khoẻ nước ta học tập, làm cho dân giàu, nước mạnh và muốn vậy, việc xây dựng hợp tác xã phải làm tốt hơn nên làm, "phải theo nguyên tắc: tự nguyện, tự giác, không gò ép", "phải tốt, quản lý hợp tác xã cho tốt", "phải làm thế nào cho xã viên trong hợp tác xã thu nhập nhiều hơn thu nhập của nông dân trong xã nói chung và xã viên trong xã nói chung thu nhập nhiều hơn thu nhập của nông dân con làm ăn riêng lẻ, "phải chú ý phân phối cho công bằng, ... cán bộ phải chỉ công vô tội, ... phải dân chủ tranh luận minh bạch, ... cán bộ phải trung thực, chất lượng, không nên chạy theo số lượng", phải "ra sức thúc đẩy khai thác hiệu quả kinh tế xã hội".* Nên làm nước nhiều nôi. Người con yêu cầu: *Về mặt vật chất, phải quản lý cho tốt; về mặt tinh thần, phải giáo dục cho nông dân hiểu vì sao phải cùng có hợp tác xã và vì sao lợi ích chung của Nhà nước và lợi ích riêng của xã viên phải kết hợp cho cùng.*

Cùng với nông nghiệp, thì công nghiệp có vị trí quyết định trong toàn bộ nền kinh tế của nước ta. Vì thế là muốn xây dựng nền kinh tế xã hội chủ nghĩa, phải tiến hành công nghiệp hoá, này là một nội dung tất yếu của phát triển kinh tế

trong suốt thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội. Thúc đẩy công nghiệp hoá sẽ tạo ra một nền kinh tế kỹ thuật tiên tiến, làm nên tảng vật chất cho sự văn minh của chế độ xã hội mới. Vì thế Người xác định: Công nghiệp hoá xã hội chủ nghĩa là mục tiêu phấn đấu chung, là con đường no ấm thái bình của nhân dân ta. Và chế độ công nghiệp hoá mới xây dựng nước ta sẽ vật chất và kỹ thuật cho chủ nghĩa xã hội. Chế độ công nghiệp hoá mới là nền tảng vững chắc để lực lượng sản xuất phát triển, tạo ra năng suất lao động xã hội cao, đem lại nhiều của cải vật chất và tinh thần cho xã hội, làm cho đời sống của nhân dân ngày càng "ấm no, tươi vui, hạnh phúc". Trong quá trình tổng động viên một nền công nghiệp hiện đại, phải chú trọng công nghiệp nặng và công nghiệp nhẹ, công nghiệp trung ương và công nghiệp địa phương theo phương châm "tối ưu, cân bằng", "Nhà nước và nhân dân cùng làm".

Không thể không nhắc đến những phát triển công nghiệp là phải gắn việc cải tiến quản lý kinh tế xã hội, cải tiến kỹ thuật với cải tiến tài chính. Đây là "cải cách kinh tế" nên phát triển kinh tế quốc dân. Và nên quản lý tốt xí nghiệp, "tốt cái cán bộ lãnh đạo phải thật sự tham gia lao động chân tay. Tất cả công nhân phải tham gia công việc quản lý các tài sản xuất, đồng thời lãnh đạo của cán bộ các phân xưởng. Số là nói những chế độ và quy tắc không hợp lý"⁽⁷⁾. Vì thế là phải hạch toán nên làm ăn có hiệu quả kinh tế cao. Nông thôn, chúng ta phải tìm cách tốt nhất sắp đặt cho hợp lý nên 1 người có thể làm việc cho 2 người, 1 ngày có thể làm việc của 2 ngày, 1 nông có thể dùng bằng 2 nông; trong công nghiệp, phải ra sức này mạnh việc hợp lý hoá sản xuất, cải tiến quản lý cải tiến kỹ thuật, nâng cao chất lượng, nâng cao năng suất lao động, làm vững chắc hiệu: nhanh, nhiều, tốt, rẻ

Nội dung phát triển của nền kinh tế nước ta là tốt nên sản xuất nội nông nghiệp là chủ yếu. Nên sản xuất nội phải cung cấp đủ nguyên liệu và lương thực cho sự phát triển công nghiệp và ngược lại, trang bị khoa học, kỹ thuật cho nông nghiệp phát triển. Bởi, "công nghiệp phát triển thì nông nghiệp mới phát triển. Cho nên công nghiệp và nông nghiệp phải giúp đỡ lẫn nhau và cùng nhau phát triển, nhờ hai chân đi khỏe và đi đều thì tiến bước sẽ nhanh và nhanh chóng

⁽⁶⁾ Hồ Chí Minh. *Sđđ.*, t.9, tr.12.

⁽⁷⁾ Hồ Chí Minh. *Sđđ.*, t.9, tr.230.

nhà nên mục đích. Thế là thực hiện liên minh công nông nhà xây dựng chủ nghĩa xã hội, xây dựng đời sống ấm no sung sướng cho nhân dân" (8). Tôi lại muốn tiến lên chủ nghĩa xã hội nhà cải thiện và nâng cao đời sống vật chất, tinh thần của nhân dân đời đời chúng ta phải phát triển công nghiệp, nông nghiệp thời cũng phải phát triển nông nghiệp, vì hai ngành này không khí với nhau. Nếu ngành công nghiệp phát triển mà ngành nông nghiệp không phát triển thì khắp khắp nhà nghèo đói nhà chết.

Hai lại phát triển các thành phần kinh tế

Tiếp thu quan niệm lý luận của V.I. Lenin về các thành phần kinh tế ở nước Nga Xô viết và áp dụng sáng tạo vào nhiều kiến thức tại Việt Nam, Hồ Chí Minh cho rằng, chính việc xuất phát thấp lại nguyên nhân quy định tính chất phức tạp của các loại kết cấu kinh tế xã hội và số tồn tại cùng một lúc các thành phần kinh tế khác nhau trong thời kỳ quá độ ở nước ta. Đó là Kinh tế nhà chủ kinh tế quốc doanh; kinh tế hợp tác xã kinh tế cá nhân của nông dân và của thủ công nghiệp kinh tế tư bản của tư nhân; kinh tế tư bản quốc gia.

Trong nội dung phát triển kinh tế quốc doanh và kinh tế hợp tác xã vì hai thành phần kinh tế này đứng ở vị trí cao nhất, làm nền tảng chủ nghĩa kinh tế nhà nước. Kinh tế quốc doanh là thành phần kinh tế có tính chất chủ nghĩa xã hội, vì tại sản xuất các xí nghiệp quốc doanh là của chung của nhân dân, của Nhà nước, chủ không phải của riêng. Trong các xí nghiệp quốc doanh thì xã hội công, công trình số, và công nhân nếu có quyền tham gia quản lý nhà chủ nhân. Việc sản xuất thì do số lãnh đạo thống nhất của Chính phủ nhân dân. Các hợp tác xã tiêu thụ và hợp tác xã cung cấp lại những thành phần kinh tế có tính chất nhà chủ nghĩa xã hội. Nhân dân góp nhau mua những đồ dùng cần dùng, hoặc nhà bán những đồ dùng sản xuất không phải kinh qua người nhà buôn, không bị lợi ích. Các hợp tác xã công ở nông thôn cũng là một loại hợp tác xã.

Nền kinh tế xã hội chủ nghĩa, trước hết, là một nền kinh tế có kế hoạch. Tôi lại "khi nhà kế hoạch phải nhìn xa. Có nhìn xa mới quyết định được nhà thời kỳ này phải làm công việc gì lại chính. Phải thấy rõ. Có thấy rõ mới sắp đặt các ngành hoạt động một cách cân nhà." Khi nhà

vào thực hiện thì mỗi ngành, mỗi nghề phải rất *thực, chu đáo, thật sự* với mỗi công nhân "mỗi công nhân nhà hoàn thành tốt kế hoạch" (9).

Thời hai, "nhà hoàn thành tốt kế hoạch, nhiều quan trọng nhà nhà công nhân, chính trở cho cân bằng và quản chúng. Phải làm cho mỗi người tham nhân tinh thần làm chủ tập thể và chỉ cần kiếm xây dựng nước nhà" Cùng với nội "đời sống lãnh đạo của Đảng, quản chúng và cân bằng nhà phải kết hợp tinh thần cách mạng với thái độ khoa học, nhà hoàn thành thắng lợi kế hoạch năm nay và chuẩn bị tốt cho kế hoạch những năm sau" (10).

Thời ba, "có kế hoạch rồi chớ nhà nhà phải có biện pháp cụ thể vững chắc, phải có tinh thần cố gắng rất cao nhà thực hiện bằng nước kế hoạch nhà nhà. Kế hoạch một phần, biến pháp phải hai phần, cố gắng phải ba phần" (11).

Ngoài ra, Hồ Chí Minh cũng rất quan tâm đến kinh tế tư bản tư nhân. Người cho rằng, nếu thành phần kinh tế này phát triển tốt, tức là khuyến khích kinh tế gia cấp tư sản phát triển, góp phần làm lợi cho nhà nước thì giai cấp tư sản cũng có lợi. Kinh tế tư bản quốc gia lại nhà nước hơn với tư nhân nhà kinh doanh và do nhà nước lãnh đạo. Tôi nhà Người chủ trương dùng phương pháp hòa bình cải tạo chúng thông qua việc: *không xóa bỏ quyền sở hữu về tư liệu sản xuất và của cải khác của họ; mà ra sức hướng dẫn họ hoạt động nhằm làm lợi cho quốc gia dân sinh, phục vụ với kế hoạch kinh tế của Nhà nước. Nông thôn Nhà nước khuyến khích và giúp đỡ họ cải tạo theo chủ nghĩa xã hội bằng hình thức công tư hợp doanh và những hình thức cải tạo khác. Cải tạo các thành phần kinh tế này, theo Người, phải với tinh thần: 1- Công tư hữu lợi. Kinh tế quốc doanh là công. Nhà nên tăng và sức lãnh đạo của kinh tế dân chủ môi. Tư, lại những nhà tư bản dân tộc và kinh tế cá nhân của nông dân và thủ công nghiệp Nhà nước là lực lượng cần thiết cho cuộc xây dựng kinh tế nước nhà. Do vậy, Chính phủ cần giúp đỡ phát triển, không chỉ phải phục vụ số lãnh đạo của kinh tế quốc gia, phải hợp với lợi ích của nhà nhà xã hội nhân dân. 2- Chủ tịch nhà lợi. Nhà tư bản và công nhân nếu có lợi, thì nông thôn sản xuất lợi ích nhà nhà. 3-*

(9) Hồ Chí Minh. *Sđđ*, t.11, tr.369.

(10) Hồ Chí Minh. *Sđđ*, t.11, tr.370.

(11) Hồ Chí Minh. *Sđđ*, t.10, tr.261.

(8) Hồ Chí Minh. *Sđđ*, t.10, tr.545.

Công nông giúp nhau. Công nhân ra sức sản xuất nông cụ và các thiết bị dụng cụ khác để cung cấp cho nông dân. Nông dân thì ra sức tăng gia sản xuất để cung cấp lương thực và các thiết bị nguyên liệu cho công nhân. 4- *Lưu thông trong ngoài.* Các nước bán mua những thiết bị ra và bán cho ta những hàng hoá ta chưa chế tạo được. Nội các chính sách mậu dịch, giúp nội các nhau rất có lợi cho kinh tế ta. Bên chính sách này là mậu dịch cho nội các phát triển kinh tế nước ta.

Ba là phát triển vàn hoá giáo dục

Nâng cao đời sống của nhân dân, theo Hồ Chí Minh, không chỉ dừng lại ở việc chăm lo đời sống vật chất, mà còn phải nâng cao trình độ văn hoá của nhân dân, bởi "trình độ văn hoá của nhân dân nâng cao sẽ giúp chúng ta xây dựng công cuộc khôi phục kinh tế phát triển dân chủ. Nâng cao trình độ văn hoá là một việc làm cần thiết để xây dựng nước ta thành một nước hoà bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh"⁽¹²⁾. Do nội các chăm lo phát triển giáo dục, tạo ra những con người phát triển toàn diện: có học thức, có văn hoá, có chính trị, có kỹ thuật. Người quan tâm xây dựng nền văn hoá mới và là mục tiêu, và là những lực lượng thực hiện kinh tế - xã hội phát triển. Năm 1946, Người đã nêu ra phương châm "văn hoá phải soi đường cho quốc dân đi" và "nền văn hoá lành mạnh quốc dân sẽ thể hiện độc lập, tự do và chủ quyền". Chính vì thế việc nâng cao đời sống tinh thần của nhân dân là một việc rất cần thiết. Người còn nhấn mạnh vui của văn hoá là "phải thiết thực phục vụ nhân dân, góp phần vào việc nâng cao đời sống vui tươi, lành mạnh của quần chúng. Vì vậy, nội các văn hoá phải có ý nghĩa giáo dục"⁽¹³⁾. Văn hoá phải tham gia giải quyết tất cả những thói quen và tập tục lạc hậu của xã hội cũ đang đè nặng lên con người Việt Nam, bỏ dốt con người Việt Nam về trí tuệ, bản lĩnh, đạo đức, tâm hồn, tình cảm, lối sống, nhân cách, quan hệ xã hội trong

gia đình, công nông và xã hội, tổng hợp xây dựng thành công con người xã hội chủ nghĩa "văn hoá, văn minh".

Khi tiến hành xây dựng văn hoá theo Hồ Chí Minh, chúng ta phải xây dựng một nền văn hoá dân tộc, khoa học, lành mạnh. Phải nâng cao trình độ văn hoá của nhân dân. Tộc là văn hoá phải tuyên truyền cho lý tưởng tốt đẹp, tốt đạo; phải thể hiện nước có cách, tâm hồn con người Việt Nam; phải đấu tranh chống lại những yếu tố phản khoa học, phản tiến bộ phải tuyên truyền lý luận mạt sát; văn hoá phải hướng về nhân dân, phục vụ cho số đông, phải ảnh hưởng tâm hồn, người trong, ý chí của nhân dân... Các yếu tố dân tộc, khoa học và lành mạnh hợp lại với nhau thành một chỉnh thể thống nhất trong việc phát triển nền văn hoá mới. Cuộc sống thực tế của nhân dân chính là nguồn gốc của văn hoá do vậy văn hoá phải phục vụ nhân dân và nhân dân phải nước hướng tới các giá trị văn hoá.

Văn hoá giáo dục. Ngay từ những ngày tìm kiếm cứu nước, Hồ Chí Minh đã giành cuộc đấu tranh giành độc lập tự do với cuộc đấu tranh chống chế độ giáo dục nô lệ nơi một nền giáo dục dân tộc tiến bộ. Ngay trong bản *Yêu sách của nhân dân An Nam* gửi Hội nghị Véc-xây năm 1919, Người đã nêu rõ "Tự do học tập, thành lập các trường kỹ thuật và chuyên nghiệp ở tất cả các tầng cho người bản xứ. Người nào cần, tất cả tài năng mỗi mặt của bản quốc dân ở các nước thuộc địa, trong nội các chính sách ngu dân của chúng ta: " "Làm cho dân ngu để dễ trị", nội các chính sách mà các nhà cầm quyền thuộc địa của chúng ta đã dùng nhất"⁽¹⁴⁾.

Trong suốt cuộc đấu tranh chống sự thống trị của bản quốc để xây dựng một xã hội độc lập, tự do, tiến bộ Hồ Chí Minh đã giành cho giáo dục một vị trí quan trọng. Trong *Chương trình Việt Minh* năm 1941, phần *Văn hoá giáo dục*, Người đã nêu rõ 1- Huy động nền giáo dục nô lệ gây dựng nền quốc dân giáo dục. Công bố giáo dục từ bản số học. Mỗi dân tộc có quyền dùng tiếng mẹ đẻ trong nền giáo dục dân tộc mình. 2- Lập các trường chuyên môn huấn luyện chính trị, quân sự, kỹ thuật để nâng cao trình độ nhân tài. 3- Khuyến khích và giúp đỡ các tầng trí thức nước phát triển tại nước của họ. 4- Khuyến khích và giúp đỡ nền giáo dục quốc dân làm cho nội các ngày thêm mạnh.

⁽¹²⁾ Hồ Chí Minh. *Sđd.*, t.8, tr.281-282.

⁽¹³⁾ Hồ Chí Minh. *Sđd.*, t.10, tr.59.

⁽¹⁴⁾ Hồ Chí Minh. *Sđd.*, t.2, tr.99.

Chính vì thế ngay từ những ngày đầu sau Cách mạng Tháng Tám, Hồ Chí Minh đã rất chú trọng đến vấn đề giáo dục, bởi trong suốt gần một thế kỷ cai trị nhân dân ta thì "nạn đói - là một trong những phương tiện để các vua chúa bóc lột dân chúng để cai trị chúng ta. Hơn chín mươi phần trăm nông dân chúng ta mua chổi. Không cần cần ba tháng là núi nhà học nước, học viết tiếng nước ta theo văn quốc ngữ. Một dân tộc đói là một dân tộc yếu. Vì vậy tôi đề nghị mỗi một chiến dịch phải có hàng ngàn mua chổi" (15). Rồi, "nếu ăn no mặc ấm mà không học thì cũng không nước"; "Không có giáo dục, không có cán bộ thì cũng không nói gì đến kinh tế văn hoá" (16).

Nhận thức rõ vai trò quan trọng của việc nâng cao trình độ dân trí, mỗi mạng trí thức phải thông cho nông dân, Hồ Chí Minh đã cho thành lập các nhà bình dân học vụ để trong nom việc học tập của nhân dân, với mục đích làm cho "mỗi người dân Việt Nam đều biết quốc ngữ". Người kêu gọi: *Những người nào biết chữ hãy dạy cho những người chưa biết chữ... Với chưa biết thì không biết, cha mẹ không biết thì con biết...* Thước đo lời kêu gọi này của Người, một phong trào thanh toán nạn mù chữ đã diễn ra cao trong các nước và các trong một thời gian ngắn, hơn hai triệu người đã biết chữ, biết viết.

Với Hồ Chí Minh, đây chính là bước đầu của chiến lược giáo dục, phục hồi văn hoá để người dân nước ta nước không quyền của tự do. Không những thế đồng thời với việc dạy học để biết chữ mà theo Người, học là để yêu Tổ quốc, yêu nhân dân, yêu chủ nghĩa xã hội, yêu lao động, yêu khoa học và kỹ thuật. Học để làm người, học để sống tốt đẹp... Và để biết, học là để phục vụ nhân dân, phục vụ Tổ quốc, học để xây dựng chủ nghĩa xã hội.

Trong suốt cuộc đời hoạt động cách mạng của mình, Hồ Chí Minh *chưa có một sợi ham muốn, ham muốn toả bạc, lại làm sao cho nước ta nước hoàn toàn nước lập, dân ta nước hoàn toàn tự do, nông dân ai cũng có cơm ăn áo mặc, ai cũng nước học hạnh.* Và việc xây dựng xã hội mới là để cho quần chúng nhân dân lao động có nước

cuộc sống ấm no, hạnh phúc, nước không công bằng, văn minh, con người nước thời sự giải phóng về các mặt kinh tế chính trị, văn hoá xã hội, có nước kiến thiết xã hội mà cần như cầu vật chất và tinh thần, có công xã hội phát triển toàn diện, có nước kiến thiết xã hội nhiều nhất cho xã hội. Tô tông người của Người, *một mặt*, phải ảnh hưởng và phù hợp với nguyên vọng chính đáng của nhân dân; *mặt khác*, thể hiện sự lựa chọn tốt của cách mạng Việt Nam, của dân tộc Việt Nam về con đường phát triển xã hội theo hướng nhân văn, vì con người, vì dân sinh.

Là một trong ba nội dung cơ bản của cách mạng Việt Nam phải tiến hành: *dân tộc, dân quyền và dân sinh*, vấn đề "dẫn sinh" nước coi như một nội dung hết sức quan trọng, thể hiện bản chất của chủ nghĩa xã hội, là một mục tiêu mà chúng ta cần hướng tới, vấn đề "dẫn sinh" không chỉ có giá trị lịch sử trong việc cải thiện nâng cao đời sống của nhân dân, phục vụ cho sự nghiệp cách mạng giải phóng dân tộc, thống nhất đất nước, mà ngay nay, trong cuộc đời mỗi xây dựng đất nước, hơn bao giờ hết, càng trở nên bức thiết. Do vậy, quan niệm "dẫn sinh" của Chủ tịch Hồ Chí Minh vẫn có ý nghĩa thời sự. Bởi lẽ mục đích cuối cùng của sự nghiệp đời sống là xây dựng một nước Việt Nam "dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, dân chủ và văn minh". Chính vì thế trong những năm qua, đời sống của chủ nghĩa Mác-Lênin, tổ tông Hồ Chí Minh, nâng và nhân nước ta nước có nước lợi, quan niệm này rất trong việc cần này, tổ chức xây dựng đất nước, từng bước thực hiện thắng lợi sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước, phát triển kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, phát triển giáo dục - đào tạo, chăm sóc sức khoẻ cho nhân dân, xây dựng nền văn hoá tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc... làm cho đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân ta không ngừng nước nâng cao, an sinh xã hội ngày càng nước bảo đảm.

(15) Hồ Chí Minh. *Sđđ.*, t.4, tr.15-16.

(16) Hồ Chí Minh. *Sđđ.*, t.8, tr.184.